

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIAI

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (0 5) 209 6273 El. p. tslkd@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Prezidentui
el. paštu kanceliarija@prezidentas.lt

2025-12-01
Vilnius

KREIPIMASIS DĖL LIETUVOS NACIONALINIO RADIO IR TELEVIZIJOS ĮSTATYMO PAKEITIMŲ

J.E. Prezidente,

prašome Jūsų nepasirašyti LR Seime 2025 11 27 tik valdančiosios daugumos balsais priimtų Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo pakeitimų, kuriais įšaldomas LRT biudžetas trims metams šių metų lygyje.

Pasiūlymai, kurie be objektyvių aplinkybių mažina šios svarbų konstitucinį statusą turinčios institucijos finansavimą ir kurie paskutinę minutę iš esmės pakeitė šio projekto tikslą, gali prieštarauti LR Konstitucijai tiek dėl diskriminacijos kitų valstybės biudžeto lėšomis išlaikomų institucijų atžvilgiu, pažeidžiant konstitucinį lygiateisiškumo principą, tiek dėl politinio spaudimo. Atkreiptinas dėmesys, kad priėmimo stadijoje registruotų ir priimtų pasiūlymų neįvertino Seimo teisės departamento teisininkai.

LR Konstitucinis Teismas 2020 11 03 Nutarime labai aiškiai pažymėjo, kad įstatymo leidėjas privalo užtikrinti, kad planuojant ir tvirtinant valstybės biudžeto asignavimus nacionalinio visuomeninio transliuotojo konstitucinei misijai įgyvendinti nacionalinis visuomeninis transliuotojas nepatirtų politinio spaudimo dėl savo veiklos, transliuojamų programų ir laidų; priešingu atveju, jeigu vienintelis reikšmingas nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo šaltinis būtų valstybės biudžeto lėšos ir Vyriausybė rengdama valstybės biudžeto projektą bei Seimas tvirtindamas valstybės biudžetą turėtų plačią diskreciją nuspręsti dėl kiekvienais metais nacionaliniam visuomeniniam transliuotojui skiriamų valstybės biudžeto asignavimų dydžių, būtų sudarytos prielaidos pažeisti institucinį ir redakcinį nacionalinio visuomeninio transliuotojo nepriklausomumą.

Pagrindinis šių pataisų iniciatorius ir vienas iš valdančiosios koalicijos lyderių jau kuris laikas taikiniu pasirinko šią instituciją ir angažuotais pasisakymais tendencingai menkina LRT ir ten dirbančius žurnalistus, vadindamas „komunistuojančia LRT“, „purvasklaida“, „tarybinu LRT

taiku“, o dėl 2025 m. birželio mėnesį bandymo spausti konkretų LRT žurnalistą duodant nurodymus dėl konkretaus turinio, Seimo Etikos ir procedūrų komisija yra pradėjusi tyrimą.

Nerimą kelia, kad atakos prieš visuomeninį transliuotoją tampa tendencingomis ir sisteminėmis. Naujausia iniciatyva, kuria valdantieji siekia skubiai supaprastinti generalinio direktoriaus atleidimo tvarką, kuria sistemino veikimo prieš žiniasklaidos laisvę veikti nepriklausomai įspūdį. Į tai dėmesį atkreipė tiek Europos Taryba paskelbusi, kad siūlomos pataisos kelia pavojų LRT nepriklausomumui ir jos veiksmingumui, bei perspėjo dėl galimų rizikų, susijusių su politizavimu. Taip pat kritiškai sureagavo tiek Tarptautinis spaudos institutas, tiek Europos transliuotojų sąjunga. Lietuvos vardas tarptautiniame kontekste skamba nebe pasididžiavimo dėl iki šiol turėto aukšto žiniasklaidos laisvės indekso, o dėl rizikų, galinčių suvaržyti žiniasklaidos veikimo laisves.

Pritardami Jūsų išsakytam vertinimui, kad žurnalistų žodžio laisvė ir objektyvumas yra kertiniai demokratijos principai, kuriuos turi užtikrinti visos valdžios įstaigos ir institucijos, prašome grąžinti Seimui svarstyti šį įstatymą iš naujo su pasiūlymu, kuris leistų užtikrinti nuosaikų, nediskriminuojantį ir nepolitizuotą LRT biudžeto augimą, atitinkantį šalies finansines galimybes. Manome, kad objektyvi sąsaja galėtų būti su BVP augimu, pavyzdžiui nustatant, kad finansavimas siektų 0,11 proc. BVP.

Esamas modelis, kai LRT finansavimas priklauso nuo konkrečių mokesčių surinkimo, nėra taiklus ir tai parodė konkretus pavyzdys, kai keičiant mokestinius tarifus dėl spartesnio gynybos finansavimo, siekiant užtikrinti VGT priimtų sprendimų įgyvendinimą, dalis to padidėjimo nueina į konkrečios institucijos biudžetą nepriklausomai nuo objektyvių poreikių. Sąsaja su BVP būtų ne tik ekonomiškai objektyvi, bet ir mažintų politinių sprendimų riziką.

Seimo nariai